

Tillögur stjórnar Frjálsa lífeyrissjóðsins um breytingar á samþykktum sjóðsins lagðar fyrir ársfund 30. maí 2018

Viðbótartillögur við samþykktirnar eru auðkenndar með rauðu letri og undirstrikun og sá texti sem lagt er til að verði eytt, er auðkenndur með rauðu letri og yfirstrikun.

Samþykktir Frjálsa lífeyrissjóðsins

I. Breytingar á stjórnskipan Frjálsa lífeyrissjóðsins

Almennt um breytingar sem lúta að stjórnskipan Frjálsa lífeyrissjóðsins

Í tillögum til breytinga á stjórnskipan Frjálsa lífeyrissjóðsins, er lagt til að fallið verði frá núverandi fyrirkomulagi þar sem rekstraraðili sjóðsins skipar þrjá stjórnarmenn af sjö. Þess í stað er lagt til að allir stjórnarmenn verði kjörnir af sjóðfélögum á ársfundi, allt í samræmi við ákvæði samþykktanna.

Í þessum tillögum felst enn fremur að sett verði á fót sérstök valnefnd, sem fari með ráðgefandi hlutverk fyrir sjóðfélaga við val þeirra á stjórnarmönnum. Nefndin hefði það hlutverk að auglýsa eftir framboðum til stjórnarsetu á meðal sjóðfélaga, leggja mat á umsóknir og bera upp rökstudda tillögu á ársfundum um stjórnarkjör, með hliðsjón af hæfni, reynslu og þekkingu tilvonandi stjórnarmanna.

Samkvæmt tillögnum er lagt til að valnefndin verði skipuð 3 einstaklingum, sem búi m.a. yfir reynslu og þekkingu á mannaráðningum, stjórnarstörfum og lífeyrismálum. Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins muni skipa einn einstakling til valnefndarsetu og rekstraraðili sjóðsins einn. Að auki er lagt til að stjórn sjóðsins fái utanaðkomandi aðila til að skipa einn valnefndarmann. Í þeim efnum skal stjórn sjóðsins líta til þess að sá aðili, sem er fenginn til verksins, hafi þekkingu á viðfangsefnum nefndarinnar.

Markmiðið með skipun valnefndar er að minnka hugsanlega orðsporsáhættu sem kann að fylgja skipun rekstraraðila í stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins. Tillögurnar eru til þess fallnar að skapa gagnsætt fyrirkomulag við stjórnarkjör, auka sjóðfélagalýðræði og tryggja sjóðfélögum áreiðanlegar forsendur til þess að taka upplýsta ákvörðun um val í stjórn á ársfundi sjóðsins

4. Stjórn

- 4.1. Stjórn sjóðsins skal skipuð sjö sjóðfélögum og þremur til vara, þremur skipuðum af stjórn Arion banka hf. og fjórum kosnum af sjóðfélögum. Tveir aðalmenn skulu kosnir á hverjum ársfundi sjóðsins til tveggja ára í senn. Arion banki hf. skal skipa tvo varamenn og tveir varamenn skulu kosnir. Á ársfundi skulu kosnir tveir aðalmenn til þriggja ára í senn eða þrjú aðalmenn til þriggja ára í senn, eftir því sem við á. Einn varamaður skal kosinn á ársfundi sjóðfélaga til eins árs þriggja ára í senn.

Rökstuðningur

Markmið þeirra breytinga sem hér eru lagðar til, miða að því að auka aðkomu sjóðfélaga að stjórnskipan sjóðsins, samfara því sem horfið verður frá þeirri tilhögun að rekstraraðili sjóðsins skipi stjórnarmenn.

Hér er lagt til að í stað þess að rekstraraðili skipi þrjá stjórnarmenn og tveir stjórnarmenn séu kosnir á hverjum ársfundi skuli, eftir atvikum, tveir eða þrjú aðalmenn vera kosnir árlega til þriggja ára. Í því felst að kjörtímabil stjórnarmanna er lengt í þrjú ár. Slíkt fyrirkomulag tekur mið af núverandi stærð stjórnar og því markmiði að tryggja ákveðna samfellu í störfum, enda kann það að vera óheppilegt að kjörtímabil meirihluta stjórnarmanna renni út samtímis. Það hvort tveir eða þrjú eru kosnir ræðst, líkt og orðalagið ber með sér, af því hvort kjörtímabili þriggja eða tveggja stjórnarmanna er að renna út. Jafnframt er lagt

til að varamönnum í stjórn sjóðsins verði fækkað um einn en að allir varamenn séu kjörnir á ársfundi sjóðsins, einn til þriggja ára á hverjum ársfundi.

4.1.a. Þrátt fyrir ákvæði 4.1. skulu á ársfundi sjóðsins árið 2019 kjörnir þrír aðalmenn til þriggja ára og tveir aðalmenn til tveggja ára. Einnig skulu á ársfundi sjóðsins árið 2019 kjörinn einn varamaður til þriggja ára, einn varamaður til tveggja ára og einn varamaður til eins árs. Frá og með ársfundi sjóðsins árið 2020 skal hið nýja fyrirkomulag skv. gr. 4.1. gilda um stjórn sjóðsins. Verða þá kjörnir tveir stjórnarmenn til þriggja ára og einn varamaður til þriggja ára. Mun bráðabirgðaákvæði þetta falla úr gildi við það tímamark.

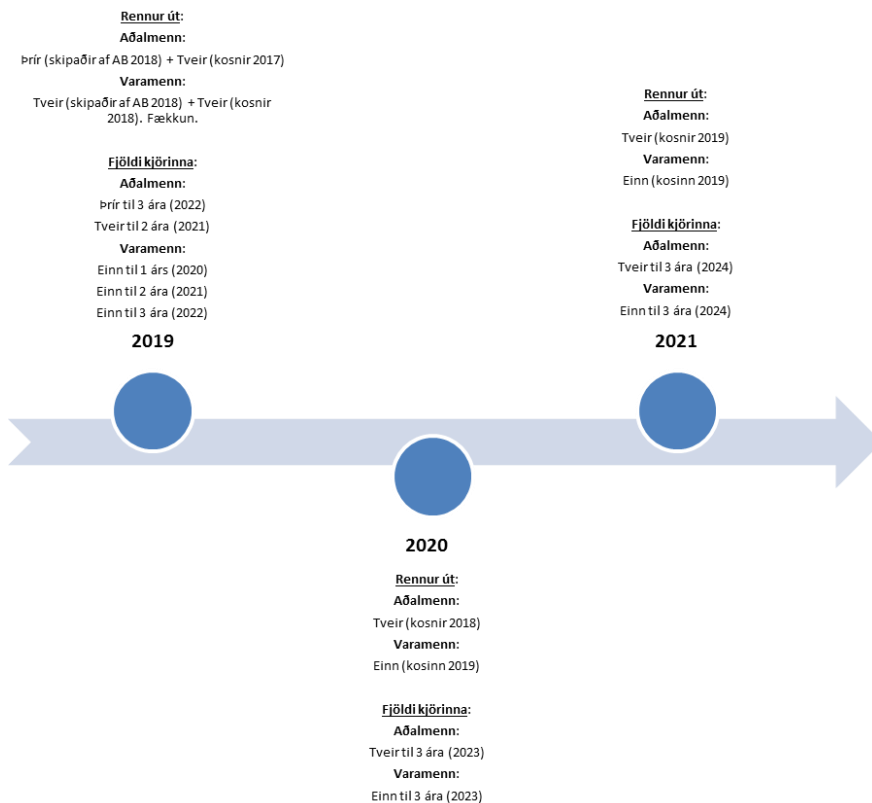
Rökstuðningur

Ákvæði greinar 4.1.a. er bráðabirgðaákvæði sem er ætlað að gilda þar til jafnvægi næst í skipun stjórnar samkvæmt því fyrirkomulagi sem nú er lagt til að taki gildi. Í því augnamiði að aðlaga stjórnskipan sjóðsins að nýju fyrirkomulagi við stjórnarkjör, er lagt til að framangreint bráðabirgðaákvæði gildi um stjórnarkjör á ársfundi sjóðsins árið 2019. Við það tímamark mun renna út skipun fimm stjórnarmanna; þriggja sem skipaðir verða af Arion banka hf. í framhaldi af ársfundi 2018 og tveggja sem kosnir voru á ársfundi árið 2017. Að sama skapi rennur út skipun tveggja varamanna sem á ársfundi árið 2018 verða skipaðir af Arion banka hf. og tveggja varamanna sem kosnir verða á ársfundi 2018. Mun fækkun varamanna taka gildi frá og með ársfundi árið 2019.

Samkvæmt bráðabirgðaákvæðinu verða á ársfundi sjóðsins árið 2019 kosnir þrír stjórnarmenn til ársins 2022 og tveir stjórnarmenn kosnir til ársins 2021. Í framhaldinu verða tveir stjórnarmenn kosnir árið 2021 til þriggja ára og þrír stjórnarmenn verða kosnir árið 2022 til þriggja ára, í samræmi við hið nýja fyrirkomulag. Að því er varðar varamenn, verða þrír varamenn kjörnir á ársfundi ársins 2019. Einn verður kjörinn til þriggja ára, einn varamaður til tveggja ára og einn varamaður til eins árs, í því augnamiði að uppfylla ákvæði samþykktu um kjör á einum varamanni á hverjum ársfundi.

Samkvæmt framansögðu mun hið nýja fyrirkomulag gilda fullum fetum frá og með ársfundi sjóðsins árið 2020.

Tímalína aðlögunartímabils

- 4.5. Fyrir sjóðinn skal starfa sérstök valnefnd, sem hefur ráðgefandi hlutverk vegna kosningar á stjórnarmönnum og leggur fram tillögur þess efnis fyrir ársfund sjóðsins. Stjórn sjóðsins skal ákveða þóknun nefndarmanna vegna starfa sinna. Valnefnd skal skipuð þremur sjóðfélögum til þriggja ára í senn. Skal einn nefndarmaður skipaður skv. tilnefningu frá stjórn sjóðsins, einn nefndarmaður skal skipaður skv. tilnefningu frá Arion banka hf. Að auki skal stjórn sjóðsins fá utanaðkomandi aðila til að skipa einn nefndarmann. Skal stjórn sjóðsins líta til þess að sá aðili, sem er fenginn til verksins, hafi þekkingu á viðfangsefnum nefndarinnar.
- 4.6. Stjórn sjóðsins skal setja valnefnd starfsreglur sem miða að því að markmiði að koma á gagnsæju og skýru fyrirkomulagi varðandi mat á frambjóðendum til stjórnar. Í starfsreglum skal m.a. fjallað um tilhögun á auglýsingum eftir framboðum og um tímafresti sem nefndin setur vegna móttöku framboða, auk þeirra viðmiða sem nefndinni ber meðal annarra að leggja til grundvallar við mat á hæfni frambjóðenda. Tryggja skal að rökstutt mat nefndarinnar á frambjóðendum liggja fyrir minnst tveimur vikum fyrir ársfund og skal það birt á vefsíðu sjóðsins. Einnig skal valnefnd leggja fyrir ársfund sjóðsins skýrslu vegna starfa sinna sl. ár. Valnefnd skal haga mati á frambjóðendum með það að markmiði að stjórn sjóðsins í heild hafi yfir að búa nauðsynlegri breidd í hæfni, reynslu og þekkingu.
- 4.7. Stjórn sjóðsins skal kjósa sér formann og skipta með sér verkum að öðru leyti. Formaður boðar til stjórnarfundar og skal halda fund ef einhver stjórnarmanna krefst þess. Um það sem gerist á stjórnarfundum skal haldin gerðabók sem undirrituð skal af þeim er fundinn sitja.
- 4.8. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á skipun endurskoðunarnefndar í samræmi við 2. mgr. 108. gr. a. laga nr. 3/2006, um ársreikninga.
- 4.9. Stjórn sjóðsins er ákvörðunarbær þegar meirihluti stjórnarmanna sækir fund eða varamenn koma í þeirra stað. Mikilvæga ákvörðun má þó ekki taka nema allir stjórnarmenn hafi haft tök á því að fjalla um málið, sé þess kostur. Einfaldur meirihluti atkvæða ræður úrslitum á stjórnarfundum.
- 4.10. Stjórn sjóðsins kemur fram fyrir hönd hans og skuldbindur hann. Stjórnin getur veitt stjórnarmönnum eða öðrum heimild til þess að skuldbinda sjóðinn, skv. gildandi fjárfestingarstefnu hans.
- 4.11. Arion banki hf. skal annast daglegan rekstur sjóðsins skv. rekstrarsamningi sem stjórn sjóðsins og Arion banki hf. gera þar að lútandi. Þetta samkomulag skal sent Fjármálaeftirlitinu eða öðru hlutaðeigandi stjórnvaldi til kynningar.

Rökstuðningur:

Í framangreindum ákvæðum—sem bætast inn í samþykktir sem gr. 4.5. og 4.6. með þeim afleiðingum að uppröðun breytist á ákvæðum sem á eftir koma, sem taka því númerin 4.7.–4.11.—er fjallað um skipan valnefndar, hlutverk hennar og þær lágmarksskyldur sem nefndin ber skv. samþykktum.

Í gr. 4.5. er lagt til að fram komi að fyrir sjóðinn starfi sérstök valnefnd og er grunnmarkmiðum nefndarinnar lýst, þ.e. að veita ráðgjöf vegna stjórnarkjörs í formi tillagna sem bornar eru fyrir ársfund sjóðsins. Í framhaldinu er fjallað um tillögu varðandi skipan nefndarinnar og er þar horft til þess að skipan hennar sé í höndum ólíkra haghafa. Með því að stjórn sjóðsins, sem starfar í umboði sjóðfélaga, rekstraraðili ásamt utanaðkomandi aðila, sem stjórn fær til verksins og hefur til að bera þekkingu á störfum nefndarinnar, skipi valnefnd sem tilnefni frambjóðendur sem sjóðfélagar að endingu taka afstöðu til í atkvæðagreiðslu á ársfundi, má færa fyrir því rök að tryggð sé nægjanleg valldreifing ásamt nauðsynlegri faglegri breidd nefndarmanna.

Í gr. 4.6. er lagt til að tekið sé fram að stjórn sjóðsins setji valnefndinni starfsreglur en þó er kveðið á um þau markmið sem stefnt skuli að með störfum hennar. Gerð er tillaga um að starfsreglur valnefndar skuli m.a. fjalla um það hvernig skuli auglýst eftir framboðum og tímafrestum sem nefndin setur sér. Eðlilega mun nefndin setja sér aðra tímafresti í þessum efnunum en leiðir af hinum almenna framboðsfresti skv. samþykktum sjóðsins, sem standa óbreyttir. Tekið er fram að nefndin skuli rökstyðja mat sitt og að matið skuli gert opinbert. Að lokum er tiltekið að við mat sitt skuli valnefnd horfa til heildarsamsetningar stjórnarinnar og taka tillit til þeirra krafna sem gerðar eru á hverjum tíma.

II. Breytt orðalag vegna setningu fjárfestingarstefnu

7. Fjárfestingarstefna

- 7.1. ~~Stjórn lífeyrissjóðsins skal móta fjárfestingarstefnu og ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.~~ Stjórn lífeyrissjóðsins skal móta og kunngera fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn og einstakar deildir hans og ávaxta fé sjóðsins skv. 36. gr. laga nr. í samræmi við og innan þeirra marka sem tilgreind eru í lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Rökstuðningur

Til samræmis við breytta uppbyggingu á umfjöllun laga nr. 129/1997 um fjárfestingarheimildir (sbr. nú VII. kafla um lágmarkstryggingavernd og fjárfestingarstefnu og svo VII. kafla A. um viðbótartryggingavernd og fjárfestingarstefnu) er lagt til að framangreint orðalag verði fellt út. Í stað þess er vísað til þess að stjórn skuli *“móta og kunngera fjárfestingastefnu ... í samræmi við og innan þeirra marka sem tilgreind eru í”* lífeyrissjóðslögum.

Tillagan byggir á því að orðalagið vísi með almennum hætti til laganna og orðalagið taki þannig bæði til kafla VII. og kafla VII. A í lögnum.

III. Breytingartillögur er varða hálfan lífeyri

Almennt um breytingartillögur er varða hálfan lífeyri

Þann 1. janúar 2018 tóku gildi bæði breytingar á lögum um almannatryggingar nr. 100/2007 og reglugerð um sveigjanlega töku ellilífeyris og heimilisuppbótar nr. 1195/2017. Framangreindar lagabreytingar og reglugerð snúa m.a. að svokölluðum hálfum lífeyri en með þeim er Tryggingastofnun ríkisins veitt heimild til að greiða umsækjendum hálfan ellilífeyri og hálfan heimilisuppbót, að uppfylltum ákveðnum skilyrðum. Þar má t.d. nefna að allir skyldubundnir atvinnutengdir lífeyrissjóðir sem umsækjandi á rétt í, hafi samþykkt töku hálfis lífeyris. Með eftirfarandi breytingum verður Frjálsa lífeyrissjóðnum heimilt að greiða þeim sjóðfélögum sem svo kjósa, hálfan ellilífeyri. Jafnframt verður sjóðfélögum heimilt að fresta töku ellilífeyris til allt að 80 ára aldurs gegn hækkunum skv. töflu T2. Sjá nánar í kafla IV. í tillögum þessum. Umræddar breytingar leiða til aukins sveigjanleika hjá sjóðfélögum við töku lífeyris. Neðangreindar breytingartillögur taka mið af tillögum réttindanefndar Landsamtaka lífeyrissjóða um breytingar á samþykktum lífeyrissjóða sem varða sveigjanlega töku ellilífeyris.

10. Ellilífeyrir

10.2. Sjóðfélagi sem valið hefur Frjálsu leiðina getur flýtt töku ellilífeyris úr tryggingadeild fram til 60 ára aldurs eða frestað fram til ~~80~~75 ára aldurs ~~og í báðum samtryggingarleiðum~~ lækkar ~~þá~~ eða hækkar fjárhæð mánaðarlegs ellilífeyris, sbr. töflu T2. Sjóðfélagi sem valið hefur Erfanlegu leiðina getur flýtt töku ellilífeyris úr bundinni séreign til 60 ára aldurs eða frestað fram til 85 ára aldurs. Hafi sjóðfélagi ekki sótt um greiðslu ellilífeyris þegar viðmiðunaraldri er náð skv. gr. 10.1. skal litið svo á að sjóðfélagi hafi kosið að fresta töku lífeyris.

Rökstuðningur

Hækkun hámarksaldurs úr 75 ára í Frjálsu leiðinni í 80 ár aldur. Tekin er út vísun í Tryggingaleiðina sem láðist að gera á ársfundi 2017, þ.e. orðhendingin “í báðum samtryggingarleiðum”.

10.5. Sjóðfélagi sem ekki hefur hafið töku ellilífeyris úr bundinni séreign eða tryggingadeild sjóðsins, getur ákveðið að hefja töku ellilífeyris í 50% hlutfalli hvenær sem er eftir að 60 ára aldri er náð og telst hann þá hafa ráðstafað þeim hluta ellilífeyrisréttinda sinna, sbr. gr. 10.4. Grein 10.2. skal gilda um þann hluta sem ráðstafað er fyrir eða eftir viðmiðunaraldur samtryggingarleiða.

Rökstuðningur

Ákvæðið er nýtt og heimilar sjóðnum að greiða sjóðfélögum hálfan ellilífeyri ef sjóðnum berst umsókn um slíkt. Jafnframt er fjallað um áhrif slíkrar ákvörðunar þ.e. að sjóðfélagar ráðstafi þeim hluta ellilífeyrisréttinda sinna og eigi ekki sjálfstæðan rétt til örorkulífeyris eftir það á þeim hluta.

10.6. Sjóðfélagi sem hefur hafið töku ellilífeyris við gildistöku þessarar greinar getur með sérstakri umsókn þar að lútandi, fram til 1. janúar 2020 farið á hálfan ellilífeyri. Skal þá tryggingastærðfræðingur meta sérstaklega áhrif frestunar- og/eða flýtingar á fjárhæð lífeyris enda gildir ekki ákvæði 10.2. í slíkum tilvikum. Við mat tryggingastærðfræðings skal byggja á því að tryggingafræðilegar skuldbindingar lífeyrissjóðsins breytist ekki, þannig skal byggja á sömu sjónarmiðum og liggja að baki ákvæði 10.2. Sjóðfélagi sem nýtir sér ákvæði þetta telst eftir sem áður hafa ráðstafað réttindum endanlega samkvæmt ákvæði 10.4.

Rökstuðningur

Þetta ákvæði er sett in til bráðabirgða til þess að þeir sjóðfélagar sem nú þegar hafa hafið töku ellilífeyris til fulls geti nýtt sér hálfan lífeyri kjósi þeir svo.

10.7. Samþykktarbreytingar í greinum 10.2, 10.5 og 10.6 taka gildi að fenginni staðfestingu ráðherra, sbr. 28. gr. laga nr. 129/1997, þó eigi fyrr en 1. september 2018.

Rökstuðningur

Lagt er til með að ákvæði sem snúa að hálfum lífeyri taki gildi á sama tíma hjá öllum sjóðum og því er hér sett inn ákvæði að breytingar í greinum 10.2, 10.5 og 10.6 taki ekki gildi fyrr en 1. september 2018.

14. Geymd réttindi

14.3. Ákvæði greina 10.5-10.7 um hálfan lífeyri gilda jafnframt um geymd réttindi eins og við á sbr. gr. 14.1. og 14.2.

Rökstuðningur

Þetta ákvæði er sett inn til að skýrt sé að framangreind ákvæði í gr. 10 um hálfan lífeyri eigi einnig við um Tryggingaleiðina annars vegar og geymd réttindi sem voru flutt til sjóðsins frá Lífeyrissjóði Bolungarvíkur hins vegar.

IV. Uppfærður viðauki og réttindatafla

Viðauki

1. c.

Niðurfelling heimilda til að afla lágmarkstryggingaverndar með greiðslu í Tryggingaleið

Við breytingu á samþykktum 29. júní 2017 er felld niður heimild fyrir sjóðfélaga til að afla lágmarks-tryggingaverndar með greiðslu lágmarksíðgjalds í Tryggingaleiðina. Greiðandi sjóðfélagar í Tryggingaleiðinni geta þó greitt í leiðina í að hámarki tvo mánuði eftir gildistöku breytinganna á meðan þeir fá frest til að velja hvort lágmarkstryggingaverndar er aflað í Frjálsu leiðinni eða Erfanlegu leiðinni. Íðgjöld sjóðfélaga sem ekki velja leið er ráðstafað í Frjálsu leiðina. Breytingin tekur gildi fyrsta dag næsta mánaðar eftir staðfestingu fjármálaráðuneytisins sbr. gr. 22.

Sjóðfélagar sem hafa aflað réttinda með greiðslu íðgjalda í Tryggingaleiðinni halda áunnum réttindum sínum í leiðinni eftir að óheimilt er að greiða í hana og eiga því geymd réttindi í tryggingadeild. Réttindaávinnsla Tryggingaleiðar miðast við að ellilífeyrir sé greiddur út frá 67 ára aldri en heimilt er að flýta eða fresta töku lífeyris sbr. töflu T2.

Tafla T2

Réttindatafla tryggingadeildar skv. gr. 8.7, gr. 10 og gr. 14.1 í samþykktum Frjálsa lífeyrissjóðsins

Breyting ellilífeyrisréttinda með frestun/flýtingu á töku ellilífeyris fyrir sjóðfélaga í Frjálsu leiðinni og Tryggingaleiðinni. Taflan sýnir ellilífeyrisréttindi sem hundradshluta af lífeyrisréttindum við 70 ára aldur í Frjálsu leiðinni og við 67 ára aldur í Tryggingaleiðinni.

Aldur	Samtryggingarleið	
	Frjálsa leiðin	Tryggingaleiðin
60	46,0	60,0
61	49,4	64,3
62	53,1	68,9
63	57,1	74,0
64	61,6	79,7
65	66,4	85,8
66	71,8	92,5
67	77,8	100,0
68	84,4	107,0
69	91,7	114,9
70	100,0	122,5
71	107,8	131,8
72	116,6	142,2
73	126,6	<u>156,4</u>
74	138,1	<u>170,5</u>
75	151,2	<u>186,9</u>
<u>76</u>	<u>167,2</u>	<u>205,7</u>
<u>77</u>	<u>184,9</u>	<u>227,6</u>
<u>78</u>	<u>205,8</u>	<u>253,1</u>
<u>79</u>	<u>230,4</u>	<u>238,2</u>
<u>80</u>	<u>259,6</u>	<u>319,0</u>

Rökstuðningur

Bætt er við fyrirsögn við lið 1. c. í viðaukanum. Réttindatöflur sjóðsins eru einnig uppfærðar m.t.t. breytinga á hámarksaldri sjóðsins, þ.e. hækkun upp í 80 ára aldur í Frjálsu leiðinni og Tryggingaleiðinni.